

9/09/15

ضاب مفتی ۱۱ اسلام علیکم احیند مسائل کا جواب دار کارے شریعت کی روشنی میں تحریر فرمائیں

① تبلیغی جماعت میں ایک ترتیب محنت کے تحت کام صورت ہے۔ زندگی میں پہلی فرصت میں ۱۰ ماہ ہر سال ۴۰ یوم، پھر چارہ ۳ یوم، روزانہ اڑھائی گنتے سے آگے گنتے تک مسجد کے اعمال کے لئے وقت روزانہ رد نہیں فیاضی الحال سے۔ ہر نعت دو گنتے۔ ہر دن ملک ادقات لگانا۔ جو عوام الناس اس ترتیب سے منگنا نہیں آمادہ گناہ گار میں؟

حاصل کیا تبلیغ دے اس ترتیب پر نہیں جاتے آیا گناہ گار میں؟ اور اپنے آپ کو اس پر گناہ گار سمجھنا کیسا ہے؟

② آیا یہ ترتیب فرض ہے؟ واجب ہے؟ فرض کفایہ ہے۔ مستحب ہے؟ عوام الناس اور علماء دے بارہ میں تحریر فرمائیں

③ مشورات کے حوالہ سے، مشورات کا جماعتوں میں فروغ کیسا ہے؟ فرض ہے، واجب ہے، مستحب ہے یا فرض کفایہ ہے؟

③ مشورات کو اے دنوں ادقات کے دوران یہ ترتیب دی جاتی ہے کہ وہ اپنے درجوں کو سنجھنے سے تبلیغ کی ترتیب کے لئے آمادہ کریں جسکے نتیجے میں کیا فوائد آتے ہیں؟

مثلاً: زید تبلیغ کی محنت سے منگنا ہے اسکی بیوی فاطمہ بھی منگنا اس محنت سے منگنا ہے زید اپنی طبیعت کی خرابی کی وجہ سے آیا۔ دنگشت پر نہ جاسکا۔ فاطمہ اس پر

اقرار کر رہی تھی زید نے بار بار شرح لیا لیکن فاطمہ اس پر اقرار کیا جس پر بات اتنی بڑھی کہ بات پہلے بلکہ کلامی پر کرانی پھر ہاتھ پاؤں پر آئی پھر گمانی کلوچ پر قسم مونی اور دونوں کی بات حسیت کا یوم لیا قسم ہو گئی۔ آیا یہ زید فاطمہ کا شریعت کے مطابق تھا۔ فاطمہ اس پر لہجہ ہے کہ اسنے نیک کام پر اقرار کیا پس اوہ حق ہے

اور وہ اپنے آپ کو صبر اور زید کو گناہ گار سمجھتی ہے واضح کریں شریعت اس پر کیا ہے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الجواب حامداً و مصلياً

(۱)۔۔۔ تبلیغی جماعت میں جس خاص ترتیب کے تحت کام ہو رہا ہے، یہ ترتیب امت کے بعض نیک و صالح اور مخلص علماء کرام نے وضع کی تھی اور امت کے لئے زمانہ کے حالات کے لحاظ سے نہایت مفید اور نافع ثابت ہوئی، اس لیے علماء اور عام مسلمانوں دونوں کو اعتدال کے ساتھ اپنی اپنی وسعت کے مطابق اس میں حصہ لینا چاہیے، لیکن اس شکل میں تبلیغ نہ فرض و واجب ہے، اور نہ سنت اور مستحب ہے، بلکہ مباح ہے، علماء کے لئے بھی اور عوام الناس کے لئے بھی، لہذا جو لوگ اس خاص ترتیب پر نہیں چلتے، بلکہ دوسرے طریقوں سے دین کی اشاعت، دعوت و تبلیغ، تعلیم و تعلم وغیرہ میں مصروف ہیں، وہ اس خاص ترتیب پر نہ چلنے کی وجہ سے ہر گز گناہ گار نہیں ہیں، اور نہ اپنے آپ کو اس ترتیب پر نہ چلنے کی وجہ سے گناہ گار سمجھنا درست ہے، اسی طرح تبلیغی جماعت کی خاص ترتیب پر دینی کام نہ کرنے والوں پر تکبر کرنا یا انہیں ملامت کرنا بھی جائز نہیں، ایسا کرنا شرعی حدود سے تجاوز ہے، ہاں! اپنے اعمال و اخلاق کی اصلاح، دین کے بنیادی اور ضروری احکامات سیکھنا ہر شخص کے لئے ضروری ہے، اس میں اگر کوئی کوتاہی کریگا تو گناہ گار ہوگا۔

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ } [التحریم:

[۶

{ وَتَلْكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ

هُمْ الْمُسْلِمُونَ } [آل عمران: ۱۰۴]

صحیح البخاری (۹ / ۶۲):

عن عبد الله بن عمر، رضي الله عنهما: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم، قال: «ألا كللكم راع وكلکم مسئول عن رعيته، فالإمام الذي على الناس راع وهو مسئول عن رعيته، والرجل راع على أهل بيته، وهو مسئول عن رعيته، والمرأة راعية على أهل بيت زوجها، وولده وهي مسئولة عنهم، وعبد الرجل راع على مال سيده وهو مسئول عنه، ألا فكللكم راع وكلکم مسئول عن رعيته»

صحیح مسلم (۱ / ۶۹):

قال أبو سعيد: أما هذا فقد قضى ما عليه سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «من رأى منكم منكراً فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه، فإن لم يستطع فبقلبه، وذلك أضعف الإيمان» .

مرفقة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح (۸ / ۳۲۰۸):

(عن أبي سعيد الخدري أن رسول الله - صلى الله عليه وسلم - قال: من رأى من رأى) أي: علم

(منكم منكراً) أي: في غيره من المؤمنين، والخطاب للصحة أمانة ولغيرهم من الأمة

تبعاً، وفي الإتيان عن التبعية إشعار بأنه من فروض الكفاية، وإعلاء إلى أنه لا يباشره إلا من يعرف مراتب الإحسان وتفاوت المنكرات، ويميز بين المتفق عليه والمختلف فيه منها، وهذا المعنى مقتبس من قوله تعالى: ﴿وَلَنْتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ [آل عمران: ١٠٤] وخلاصة الكلام: من أبصر ما أنكره الشرع (فليغيره بيده) أي: بأن يمنعه بالفعل بأن يكسر الآلات ويريق الخمر ويرد المغصوب إلى مالكه، (فإن لم يستطع) أي: التغيير باليد وإزالته بالفعل، لكون فاعله أقوى منه (فبلسانه) أي: فليغيره بالقول وتلاوة ما أنزل الله من الوعيد عليه، وذكر الوعد والتخويف والنصيحة (فإن لم يستطع) أي: التغيير باللسان أيضاً (فبقلبه) : بأن لا يرضى به وينكر في باطنه على متعاطيه، فيكون تغييراً معنوياً إذ ليس في وسعه إلا هذا القدر من التغيير

(۲)۔۔۔ خواتین کیلئے اصل حکم تو یہ ہے کہ وہ اپنے گھروں میں رہیں اور بلا ضرورت شدیدہ گھروں سے باہر نہ نکلیں کیونکہ عورتوں کے باہر نکلنے میں فتنہ کا اندیشہ ہے، البتہ بوقت ضرورت (منسلک فتویٰ ۲/۳۳۱) میں ذکر کردہ شرائط کی پابندی کرتے ہوئے اگر کبھی کبھی تبلیغ کیلئے چلی جایا کریں تو جاسکتی ہیں، لیکن ان کا بھی تبلیغ کے لئے جانا فرض یا واجب یا سنت نہیں ہے، بلکہ مباح ہے۔

قال الله تبارك وتعالى - [الأحزاب : ۳۳]

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

احکام القرآن للہانوی (۳/۴۷۱) إدارة القرآن

وبالجمله فانفتحت مذاهب الفقهاء وجمهور الأمة على أنه لا يجوز للنساء الشواب كشف الوجوه والأكف بين الأجانب ، ويستثنى منه العجائز لقوله تعالى : ((والقواعد من النساء)) الآية والضرورات مستثناة في الجميع بالإجماع فلم يبق للحجاب المشروع إلا الدرجتان الأوليتان ، الأولى القرار في البيوت وحجاب الأشخاص وهو الأصل المطلوب ، والثانية خروجهن لحوائجهن مستترات بالبرقع والجلابيب وهو الرخصة للحاجة . ولا شك أن كلتا الدرجتين منه مشروعتان ، غير أن الغرض من الحجاب لما كان سد ذرائع الفتنة وفي خروجهن من البيوت ولو للحوائج والضرورات كان مظنة فتنة شرط عليهن الله ورسوله شروطاً يجب عليهن التزامها عند الخروج:

أن يتركن الطيب ولباس الزينة عند الخروج ، بل يخرجن وهن تغلات كما في كثير من روايات الحديث مما ذكرنا .

أن لا يتحلين حلية فيها جرس يصوت بنفسه ، كما في حديث رقم ٤٢ .

أن لا يضرين بأرجلهن ليصوت الخللخال وأمثاله من حليهن ، كما هو منصوص القرآن .

أن لا يتبخترن في المشية كيلا تكون سبباً للفتنة ، كما مر في حديث رقم ١٥

أن لا تمسین فی وسط الطریق بل حواشیها ، كما فی حدیث رقم ۳۸ .
 أن یدنین علیهن من جلابیبهن یحیث لا یظهر شیئی منهن إلا عینا واحدة لرؤیة الطریق ، كما
 مر فی تفسیر ابن عباس لهذه الآیة .

أن لا یتخرجن إلا بإذن أزواجهن ، كما فی حدیث رقم ۳۷ .

أن لا یتكلمن أحدا إلا بإذن أزواجهن ، كما فی حدیث رقم ۵۰ .

وإذا تكلمن أحدا من الأجنب عند الضرورة فلا یخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض ،
 كما هو منصوص الكتاب .

وأن یغضضن أبصارهن عن الأجنب عند الخرج .

أن لا یجلحن فی مزاحم الرجال كما یستفاد من حدیث ابن عمر رضی الله عنه : لو تركنا هذا
 الباب للنساء ا (رقم ۲۵) . فهذه أحد عشر شرطاً وأمثلة ایجب علی المرأة التزامها عند
 خروجها من البیت للحوائج والضرورات ، فحیث فقدت الشروط منعت من الخرج أصلاً .

(۳)۔۔۔ سوال نمبر (۱) کے جواب میں ذکر کردہ تفصیل کے مطابق چونکہ آج کل کے مرد و عورتوں کے ترتیب کے
 مطابق تبلیغ کا کام کرنا فرض یا واجب یا سنت نہیں ہے، بلکہ مباح ہے، لہذا اس پر اس قدر سختی کرنا کہ آپس میں رنجشیں
 اور دُوریاں پیدا ہوں، ہر گز جائز نہیں، اور مذکورہ صورتحال اگر واقعہً درست ہے تو بیوی کا اپنے شوہر پر حد سے زیادہ
 اصرار کرنا، اپنے آپ کو حق پر سمجھنا اور شوہر کو گناہ گار سمجھنا ہر گز درست نہیں بلکہ ایسی عورت پر لازم ہے کہ حکمت
 و مصلحت سے شوہر کو نیک کام کرنے کی ترغیب دیتی رہے اور بلاوجہ حد سے زیادہ اصرار نہ کرے، اور شوہر کو بھی
 چاہئے کہ اگر کوئی عذر نہ ہو تو کبھی کبھار تبلیغ میں جایا کرے تاکہ دین کی خدمت کا موقعہ بھی ملے اور ثواب بھی
 حاصل ہو۔

(۴)۔۔۔ یہ سوال واضح نہیں ہے، وضاحت سے لکھ کر دوبارہ بھیج دیجئے۔۔۔ واللہ سبحانہ و تعالیٰ اعلم بالصواب

علی الرحمن

دارالافتاء جامعہ دارالعلوم کراچی

۱۲/ محرم الحرام / ۱۴۳۷ھ

۲۰۱۵/ اکتوبر / ۲۰۱۵ھ

المرجع

۱۲/ ۱۳/ ۱۴/ ۱۵/ ۱۶/ ۱۷/ ۱۸/ ۱۹/ ۲۰/ ۲۱/ ۲۲/ ۲۳/ ۲۴/ ۲۵/ ۲۶/ ۲۷/ ۲۸/ ۲۹/ ۳۰/ ۳۱/ ۳۲/ ۳۳/ ۳۴/ ۳۵/ ۳۶/ ۳۷/ ۳۸/ ۳۹/ ۴۰/ ۴۱/ ۴۲/ ۴۳/ ۴۴/ ۴۵/ ۴۶/ ۴۷/ ۴۸/ ۴۹/ ۵۰/ ۵۱/ ۵۲/ ۵۳/ ۵۴/ ۵۵/ ۵۶/ ۵۷/ ۵۸/ ۵۹/ ۶۰/ ۶۱/ ۶۲/ ۶۳/ ۶۴/ ۶۵/ ۶۶/ ۶۷/ ۶۸/ ۶۹/ ۷۰/ ۷۱/ ۷۲/ ۷۳/ ۷۴/ ۷۵/ ۷۶/ ۷۷/ ۷۸/ ۷۹/ ۸۰/ ۸۱/ ۸۲/ ۸۳/ ۸۴/ ۸۵/ ۸۶/ ۸۷/ ۸۸/ ۸۹/ ۹۰/ ۹۱/ ۹۲/ ۹۳/ ۹۴/ ۹۵/ ۹۶/ ۹۷/ ۹۸/ ۹۹/ ۱۰۰/ ۱۰۱/ ۱۰۲/ ۱۰۳/ ۱۰۴/ ۱۰۵/ ۱۰۶/ ۱۰۷/ ۱۰۸/ ۱۰۹/ ۱۱۰/ ۱۱۱/ ۱۱۲/ ۱۱۳/ ۱۱۴/ ۱۱۵/ ۱۱۶/ ۱۱۷/ ۱۱۸/ ۱۱۹/ ۱۲۰/ ۱۲۱/ ۱۲۲/ ۱۲۳/ ۱۲۴/ ۱۲۵/ ۱۲۶/ ۱۲۷/ ۱۲۸/ ۱۲۹/ ۱۳۰/ ۱۳۱/ ۱۳۲/ ۱۳۳/ ۱۳۴/ ۱۳۵/ ۱۳۶/ ۱۳۷/ ۱۳۸/ ۱۳۹/ ۱۴۰/ ۱۴۱/ ۱۴۲/ ۱۴۳/ ۱۴۴/ ۱۴۵/ ۱۴۶/ ۱۴۷/ ۱۴۸/ ۱۴۹/ ۱۵۰/ ۱۵۱/ ۱۵۲/ ۱۵۳/ ۱۵۴/ ۱۵۵/ ۱۵۶/ ۱۵۷/ ۱۵۸/ ۱۵۹/ ۱۶۰/ ۱۶۱/ ۱۶۲/ ۱۶۳/ ۱۶۴/ ۱۶۵/ ۱۶۶/ ۱۶۷/ ۱۶۸/ ۱۶۹/ ۱۷۰/ ۱۷۱/ ۱۷۲/ ۱۷۳/ ۱۷۴/ ۱۷۵/ ۱۷۶/ ۱۷۷/ ۱۷۸/ ۱۷۹/ ۱۸۰/ ۱۸۱/ ۱۸۲/ ۱۸۳/ ۱۸۴/ ۱۸۵/ ۱۸۶/ ۱۸۷/ ۱۸۸/ ۱۸۹/ ۱۹۰/ ۱۹۱/ ۱۹۲/ ۱۹۳/ ۱۹۴/ ۱۹۵/ ۱۹۶/ ۱۹۷/ ۱۹۸/ ۱۹۹/ ۲۰۰/ ۲۰۱/ ۲۰۲/ ۲۰۳/ ۲۰۴/ ۲۰۵/ ۲۰۶/ ۲۰۷/ ۲۰۸/ ۲۰۹/ ۲۱۰/ ۲۱۱/ ۲۱۲/ ۲۱۳/ ۲۱۴/ ۲۱۵/ ۲۱۶/ ۲۱۷/ ۲۱۸/ ۲۱۹/ ۲۲۰/ ۲۲۱/ ۲۲۲/ ۲۲۳/ ۲۲۴/ ۲۲۵/ ۲۲۶/ ۲۲۷/ ۲۲۸/ ۲۲۹/ ۲۳۰/ ۲۳۱/ ۲۳۲/ ۲۳۳/ ۲۳۴/ ۲۳۵/ ۲۳۶/ ۲۳۷/ ۲۳۸/ ۲۳۹/ ۲۴۰/ ۲۴۱/ ۲۴۲/ ۲۴۳/ ۲۴۴/ ۲۴۵/ ۲۴۶/ ۲۴۷/ ۲۴۸/ ۲۴۹/ ۲۵۰/ ۲۵۱/ ۲۵۲/ ۲۵۳/ ۲۵۴/ ۲۵۵/ ۲۵۶/ ۲۵۷/ ۲۵۸/ ۲۵۹/ ۲۶۰/ ۲۶۱/ ۲۶۲/ ۲۶۳/ ۲۶۴/ ۲۶۵/ ۲۶۶/ ۲۶۷/ ۲۶۸/ ۲۶۹/ ۲۷۰/ ۲۷۱/ ۲۷۲/ ۲۷۳/ ۲۷۴/ ۲۷۵/ ۲۷۶/ ۲۷۷/ ۲۷۸/ ۲۷۹/ ۲۸۰/ ۲۸۱/ ۲۸۲/ ۲۸۳/ ۲۸۴/ ۲۸۵/ ۲۸۶/ ۲۸۷/ ۲۸۸/ ۲۸۹/ ۲۹۰/ ۲۹۱/ ۲۹۲/ ۲۹۳/ ۲۹۴/ ۲۹۵/ ۲۹۶/ ۲۹۷/ ۲۹۸/ ۲۹۹/ ۳۰۰/ ۳۰۱/ ۳۰۲/ ۳۰۳/ ۳۰۴/ ۳۰۵/ ۳۰۶/ ۳۰۷/ ۳۰۸/ ۳۰۹/ ۳۱۰/ ۳۱۱/ ۳۱۲/ ۳۱۳/ ۳۱۴/ ۳۱۵/ ۳۱۶/ ۳۱۷/ ۳۱۸/ ۳۱۹/ ۳۲۰/ ۳۲۱/ ۳۲۲/ ۳۲۳/ ۳۲۴/ ۳۲۵/ ۳۲۶/ ۳۲۷/ ۳۲۸/ ۳۲۹/ ۳۳۰/ ۳۳۱/ ۳۳۲/ ۳۳۳/ ۳۳۴/ ۳۳۵/ ۳۳۶/ ۳۳۷/ ۳۳۸/ ۳۳۹/ ۳۴۰/ ۳۴۱/ ۳۴۲/ ۳۴۳/ ۳۴۴/ ۳۴۵/ ۳۴۶/ ۳۴۷/ ۳۴۸/ ۳۴۹/ ۳۵۰/ ۳۵۱/ ۳۵۲/ ۳۵۳/ ۳۵۴/ ۳۵۵/ ۳۵۶/ ۳۵۷/ ۳۵۸/ ۳۵۹/ ۳۶۰/ ۳۶۱/ ۳۶۲/ ۳۶۳/ ۳۶۴/ ۳۶۵/ ۳۶۶/ ۳۶۷/ ۳۶۸/ ۳۶۹/ ۳۷۰/ ۳۷۱/ ۳۷۲/ ۳۷۳/ ۳۷۴/ ۳۷۵/ ۳۷۶/ ۳۷۷/ ۳۷۸/ ۳۷۹/ ۳۸۰/ ۳۸۱/ ۳۸۲/ ۳۸۳/ ۳۸۴/ ۳۸۵/ ۳۸۶/ ۳۸۷/ ۳۸۸/ ۳۸۹/ ۳۹۰/ ۳۹۱/ ۳۹۲/ ۳۹۳/ ۳۹۴/ ۳۹۵/ ۳۹۶/ ۳۹۷/ ۳۹۸/ ۳۹۹/ ۴۰۰/ ۴۰۱/ ۴۰۲/ ۴۰۳/ ۴۰۴/ ۴۰۵/ ۴۰۶/ ۴۰۷/ ۴۰۸/ ۴۰۹/ ۴۱۰/ ۴۱۱/ ۴۱۲/ ۴۱۳/ ۴۱۴/ ۴۱۵/ ۴۱۶/ ۴۱۷/ ۴۱۸/ ۴۱۹/ ۴۲۰/ ۴۲۱/ ۴۲۲/ ۴۲۳/ ۴۲۴/ ۴۲۵/ ۴۲۶/ ۴۲۷/ ۴۲۸/ ۴۲۹/ ۴۳۰/ ۴۳۱/ ۴۳۲/ ۴۳۳/ ۴۳۴/ ۴۳۵/ ۴۳۶/ ۴۳۷/ ۴۳۸/ ۴۳۹/ ۴۴۰/ ۴۴۱/ ۴۴۲/ ۴۴۳/ ۴۴۴/ ۴۴۵/ ۴۴۶/ ۴۴۷/ ۴۴۸/ ۴۴۹/ ۴۵۰/ ۴۵۱/ ۴۵۲/ ۴۵۳/ ۴۵۴/ ۴۵۵/ ۴۵۶/ ۴۵۷/ ۴۵۸/ ۴۵۹/ ۴۶۰/ ۴۶۱/ ۴۶۲/ ۴۶۳/ ۴۶۴/ ۴۶۵/ ۴۶۶/ ۴۶۷/ ۴۶۸/ ۴۶۹/ ۴۷۰/ ۴۷۱/ ۴۷۲/ ۴۷۳/ ۴۷۴/ ۴۷۵/ ۴۷۶/ ۴۷۷/ ۴۷۸/ ۴۷۹/ ۴۸۰/ ۴۸۱/ ۴۸۲/ ۴۸۳/ ۴۸۴/ ۴۸۵/ ۴۸۶/ ۴۸۷/ ۴۸۸/ ۴۸۹/ ۴۹۰/ ۴۹۱/ ۴۹۲/ ۴۹۳/ ۴۹۴/ ۴۹۵/ ۴۹۶/ ۴۹۷/ ۴۹۸/ ۴۹۹/ ۵۰۰/ ۵۰۱/ ۵۰۲/ ۵۰۳/ ۵۰۴/ ۵۰۵/ ۵۰۶/ ۵۰۷/ ۵۰۸/ ۵۰۹/ ۵۱۰/ ۵۱۱/ ۵۱۲/ ۵۱۳/ ۵۱۴/ ۵۱۵/ ۵۱۶/ ۵۱۷/ ۵۱۸/ ۵۱۹/ ۵۲۰/ ۵۲۱/ ۵۲۲/ ۵۲۳/ ۵۲۴/ ۵۲۵/ ۵۲۶/ ۵۲۷/ ۵۲۸/ ۵۲۹/ ۵۳۰/ ۵۳۱/ ۵۳۲/ ۵۳۳/ ۵۳۴/ ۵۳۵/ ۵۳۶/ ۵۳۷/ ۵۳۸/ ۵۳۹/ ۵۴۰/ ۵۴۱/ ۵۴۲/ ۵۴۳/ ۵۴۴/ ۵۴۵/ ۵۴۶/ ۵۴۷/ ۵۴۸/ ۵۴۹/ ۵۵۰/ ۵۵۱/ ۵۵۲/ ۵۵۳/ ۵۵۴/ ۵۵۵/ ۵۵۶/ ۵۵۷/ ۵۵۸/ ۵۵۹/ ۵۶۰/ ۵۶۱/ ۵۶۲/ ۵۶۳/ ۵۶۴/ ۵۶۵/ ۵۶۶/ ۵۶۷/ ۵۶۸/ ۵۶۹/ ۵۷۰/ ۵۷۱/ ۵۷۲/ ۵۷۳/ ۵۷۴/ ۵۷۵/ ۵۷۶/ ۵۷۷/ ۵۷۸/ ۵۷۹/ ۵۸۰/ ۵۸۱/ ۵۸۲/ ۵۸۳/ ۵۸۴/ ۵۸۵/ ۵۸۶/ ۵۸۷/ ۵۸۸/ ۵۸۹/ ۵۹۰/ ۵۹۱/ ۵۹۲/ ۵۹۳/ ۵۹۴/ ۵۹۵/ ۵۹۶/ ۵۹۷/ ۵۹۸/ ۵۹۹/ ۶۰۰/ ۶۰۱/ ۶۰۲/ ۶۰۳/ ۶۰۴/ ۶۰۵/ ۶۰۶/ ۶۰۷/ ۶۰۸/ ۶۰۹/ ۶۱۰/ ۶۱۱/ ۶۱۲/ ۶۱۳/ ۶۱۴/ ۶۱۵/ ۶۱۶/ ۶۱۷/ ۶۱۸/ ۶۱۹/ ۶۲۰/ ۶۲۱/ ۶۲۲/ ۶۲۳/ ۶۲۴/ ۶۲۵/ ۶۲۶/ ۶۲۷/ ۶۲۸/ ۶۲۹/ ۶۳۰/ ۶۳۱/ ۶۳۲/ ۶۳۳/ ۶۳۴/ ۶۳۵/ ۶۳۶/ ۶۳۷/ ۶۳۸/ ۶۳۹/ ۶۴۰/ ۶۴۱/ ۶۴۲/ ۶۴۳/ ۶۴۴/ ۶۴۵/ ۶۴۶/ ۶۴۷/ ۶۴۸/ ۶۴۹/ ۶۵۰/ ۶۵۱/ ۶۵۲/ ۶۵۳/ ۶۵۴/ ۶۵۵/ ۶۵۶/ ۶۵۷/ ۶۵۸/ ۶۵۹/ ۶۶۰/ ۶۶۱/ ۶۶۲/ ۶۶۳/ ۶۶۴/ ۶۶۵/ ۶۶۶/ ۶۶۷/ ۶۶۸/ ۶۶۹/ ۶۷۰/ ۶۷۱/ ۶۷۲/ ۶۷۳/ ۶۷۴/ ۶۷۵/ ۶۷۶/ ۶۷۷/ ۶۷۸/ ۶۷۹/ ۶۸۰/ ۶۸۱/ ۶۸۲/ ۶۸۳/ ۶۸۴/ ۶۸۵/ ۶۸۶/ ۶۸۷/ ۶۸۸/ ۶۸۹/ ۶۹۰/ ۶۹۱/ ۶۹۲/ ۶۹۳/ ۶۹۴/ ۶۹۵/ ۶۹۶/ ۶۹۷/ ۶۹۸/ ۶۹۹/ ۷۰۰/ ۷۰۱/ ۷۰۲/ ۷۰۳/ ۷۰۴/ ۷۰۵/ ۷۰۶/ ۷۰۷/ ۷۰۸/ ۷۰۹/ ۷۱۰/ ۷۱۱/ ۷۱۲/ ۷۱۳/ ۷۱۴/ ۷۱۵/ ۷۱۶/ ۷۱۷/ ۷۱۸/ ۷۱۹/ ۷۲۰/ ۷۲۱/ ۷۲۲/ ۷۲۳/ ۷۲۴/ ۷۲۵/ ۷۲۶/ ۷۲۷/ ۷۲۸/ ۷۲۹/ ۷۳۰/ ۷۳۱/ ۷۳۲/ ۷۳۳/ ۷۳۴/ ۷۳۵/ ۷۳۶/ ۷۳۷/ ۷۳۸/ ۷۳۹/ ۷۴۰/ ۷۴۱/ ۷۴۲/ ۷۴۳/ ۷۴۴/ ۷۴۵/ ۷۴۶/ ۷۴۷/ ۷۴۸/ ۷۴۹/ ۷۵۰/ ۷۵۱/ ۷۵۲/ ۷۵۳/ ۷۵۴/ ۷۵۵/ ۷۵۶/ ۷۵۷/ ۷۵۸/ ۷۵۹/ ۷۶۰/ ۷۶۱/ ۷۶۲/ ۷۶۳/ ۷۶۴/ ۷۶۵/ ۷۶۶/ ۷۶۷/ ۷۶۸/ ۷۶۹/ ۷۷۰/ ۷۷۱/ ۷۷۲/ ۷۷۳/ ۷۷۴/ ۷۷۵/ ۷۷۶/ ۷۷۷/ ۷۷۸/ ۷۷۹/ ۷۸۰/ ۷۸۱/ ۷۸۲/ ۷۸۳/ ۷۸۴/ ۷۸۵/ ۷۸۶/ ۷۸۷/ ۷۸۸/ ۷۸۹/ ۷۹۰/ ۷۹۱/ ۷۹۲/ ۷۹۳/ ۷۹۴/ ۷۹۵/ ۷۹۶/ ۷۹۷/ ۷۹۸/ ۷۹۹/ ۸۰۰/ ۸۰۱/ ۸۰۲/ ۸۰۳/ ۸۰۴/ ۸۰۵/ ۸۰۶/ ۸۰۷/ ۸۰۸/ ۸۰۹/ ۸۱۰/ ۸۱۱/ ۸۱۲/ ۸۱۳/ ۸۱۴/ ۸۱۵/ ۸۱۶/ ۸۱۷/ ۸۱۸/ ۸۱۹/ ۸۲۰/ ۸۲۱/ ۸۲۲/ ۸۲۳/ ۸۲۴/ ۸۲۵/ ۸۲۶/ ۸۲۷/ ۸۲۸/ ۸۲۹/ ۸۳۰/ ۸۳۱/ ۸۳۲/ ۸۳۳/ ۸۳۴/ ۸۳۵/ ۸۳۶/ ۸۳۷/ ۸۳۸/ ۸۳۹/ ۸۴۰/ ۸۴۱/ ۸۴۲/ ۸۴۳/ ۸۴۴/ ۸۴۵/ ۸۴۶/ ۸۴۷/ ۸۴۸/ ۸۴۹/ ۸۵۰/ ۸۵۱/ ۸۵۲/ ۸۵۳/ ۸۵۴/ ۸۵۵/ ۸۵۶/ ۸۵۷/ ۸۵۸/ ۸۵۹/ ۸۶۰/ ۸۶۱/ ۸۶۲/ ۸۶۳/ ۸۶۴/ ۸۶۵/ ۸۶۶/ ۸۶۷/ ۸۶۸/ ۸۶۹/ ۸۷۰/ ۸۷۱/ ۸۷۲/ ۸۷۳/ ۸۷۴/ ۸۷۵/ ۸۷۶/ ۸۷۷/ ۸۷۸/ ۸۷۹/ ۸۸۰/ ۸۸۱/ ۸۸۲/ ۸۸۳/ ۸۸۴/ ۸۸۵/ ۸۸۶/ ۸۸۷/ ۸۸۸/ ۸۸۹/ ۸۹۰/ ۸۹۱/ ۸۹۲/ ۸۹۳/ ۸۹۴/ ۸۹۵/ ۸۹۶/ ۸۹۷/ ۸۹۸/ ۸۹۹/ ۹۰۰/ ۹۰۱/ ۹۰۲/ ۹۰۳/ ۹۰۴/ ۹۰۵/ ۹۰۶/ ۹۰۷/ ۹۰۸/ ۹۰۹/ ۹۱۰/ ۹۱۱/ ۹۱۲/ ۹۱۳/ ۹۱۴/ ۹۱۵/ ۹۱۶/ ۹۱۷/ ۹۱۸/ ۹۱۹/ ۹۲۰/ ۹۲۱/ ۹۲۲/ ۹۲۳/ ۹۲۴/ ۹۲۵/ ۹۲۶/ ۹۲۷/ ۹۲۸/ ۹۲۹/ ۹۳۰/ ۹۳۱/ ۹۳۲/ ۹۳۳/ ۹۳۴/ ۹۳۵/ ۹۳۶/ ۹۳۷/ ۹۳۸/ ۹۳۹/ ۹۴۰/ ۹۴۱/ ۹۴۲/ ۹۴۳/ ۹۴۴/ ۹۴۵/ ۹۴۶/ ۹۴۷/ ۹۴۸/ ۹۴۹/ ۹۵۰/ ۹۵۱/ ۹۵۲/ ۹۵۳/ ۹۵۴/ ۹۵۵/ ۹۵۶/ ۹۵۷/ ۹۵۸/ ۹۵۹/ ۹۶۰/ ۹۶۱/ ۹۶۲/ ۹۶۳/ ۹۶۴/ ۹۶۵/ ۹۶۶/ ۹۶۷/ ۹۶۸/ ۹۶۹/ ۹۷۰/ ۹۷۱/ ۹۷۲/ ۹۷۳/ ۹۷۴/ ۹۷۵/ ۹۷۶/ ۹۷۷/ ۹۷۸/ ۹۷۹/ ۹۸۰/ ۹۸۱/ ۹۸۲/ ۹۸۳/ ۹۸۴/ ۹۸۵/ ۹۸۶/ ۹۸۷/ ۹۸۸/ ۹۸۹/ ۹۹۰/ ۹۹۱/ ۹۹۲/ ۹۹۳/ ۹۹۴/ ۹۹۵/ ۹۹۶/ ۹۹۷/ ۹۹۸/ ۹۹۹/ ۱۰۰۰/ ۱۰۰۱/ ۱۰۰۲/ ۱۰۰۳/ ۱۰۰۴/ ۱۰۰۵/ ۱۰۰۶/ ۱۰۰۷/ ۱۰۰۸/ ۱۰۰۹/ ۱۰۱۰/ ۱۰۱۱/ ۱۰۱۲/ ۱۰۱۳/ ۱۰۱۴/ ۱۰۱۵/ ۱۰۱۶/ ۱۰۱۷/ ۱۰۱۸/ ۱۰۱۹/ ۱۰۲۰/ ۱۰۲۱/ ۱۰۲۲/ ۱۰۲۳/ ۱۰۲۴/ ۱۰۲۵/ ۱۰۲۶/ ۱۰۲۷/ ۱۰۲۸/ ۱۰۲۹/ ۱۰۳۰/ ۱۰۳۱/ ۱۰۳۲/ ۱۰۳۳/ ۱۰۳۴/ ۱۰۳۵/ ۱۰۳۶/ ۱۰۳۷/ ۱۰۳۸/ ۱۰۳۹/ ۱۰۴۰/ ۱۰۴۱/ ۱۰۴۲/ ۱۰۴۳/ ۱۰۴۴/ ۱۰۴۵/ ۱۰۴۶/ ۱۰۴۷/ ۱۰۴۸/ ۱۰۴۹/ ۱۰۵۰/ ۱۰۵۱/ ۱۰۵۲/ ۱۰۵۳/ ۱۰۵۴/ ۱۰۵۵/ ۱۰۵۶/ ۱۰۵۷/ ۱۰۵۸/ ۱۰۵۹/ ۱۰۶۰/ ۱۰۶۱/ ۱۰۶۲/ ۱۰۶۳/ ۱۰۶۴/ ۱۰۶۵/ ۱۰۶۶/ ۱۰۶۷/ ۱۰۶۸/ ۱۰۶۹/ ۱۰۷۰/ ۱۰۷۱/ ۱۰۷۲/ ۱۰۷۳/ ۱۰۷۴/ ۱۰۷۵/ ۱۰۷۶/ ۱۰۷۷/ ۱۰۷۸/ ۱۰۷۹/ ۱۰۸۰/ ۱۰۸۱/ ۱۰۸۲/ ۱۰۸۳/ ۱۰۸۴/ ۱۰۸۵/ ۱۰۸۶/ ۱۰۸۷/ ۱۰۸۸/ ۱۰۸۹/ ۱۰۹۰/ ۱۰۹۱/ ۱۰۹۲/ ۱۰۹۳/ ۱۰۹۴/ ۱۰۹۵/ ۱۰۹۶/ ۱۰۹۷/ ۱۰۹۸/ ۱۰۹۹/ ۱۱۰۰/ ۱۱۰۱/ ۱۱۰۲/ ۱۱۰۳/ ۱۱۰۴/ ۱۱۰۵/ ۱۱۰۶/ ۱۱۰۷/ ۱۱۰۸/ ۱۱۰۹/ ۱۱۱۰/ ۱۱۱۱/ ۱۱۱۲/ ۱۱۱۳/ ۱۱۱۴/ ۱۱۱۵/ ۱۱۱۶/ ۱۱۱۷/ ۱۱۱۸/ ۱۱۱۹/ ۱۱۲۰/ ۱۱۲۱/ ۱۱۲۲/ ۱۱۲۳/ ۱۱۲۴/ ۱۱۲۵/ ۱۱۲۶/ ۱۱۲۷/ ۱۱۲۸/ ۱۱۲۹/ ۱۱۳۰/ ۱۱۳۱/ ۱۱۳۲/ ۱۱۳۳/ ۱۱۳۴/ ۱۱۳۵/ ۱۱۳۶/ ۱۱۳۷/ ۱۱۳۸/ ۱۱۳۹/ ۱۱۴۰/ ۱۱۴۱/ ۱۱۴۲/ ۱۱۴۳/ ۱۱۴۴/ ۱۱۴۵/ ۱۱۴۶/ ۱۱۴۷/ ۱۱۴۸/ ۱۱۴۹/ ۱۱۵۰/ ۱۱۵۱/ ۱۱۵۲/ ۱۱۵۳/ ۱۱۵۴/ ۱۱۵۵/ ۱۱۵۶/ ۱۱۵۷/ ۱۱۵۸/ ۱۱۵۹/ ۱۱۶۰/ ۱۱۶۱/ ۱۱۶۲/ ۱۱۶۳/ ۱۱۶۴/ ۱۱۶۵/ ۱۱۶۶/ ۱۱۶۷/ ۱۱۶۸/ ۱۱۶۹/ ۱۱۷۰/ ۱۱۷۱/ ۱۱۷۲/ ۱۱۷۳/ ۱۱۷۴/ ۱۱۷۵/ ۱۱۷۶/ ۱۱۷۷/ ۱۱۷۸/ ۱۱۷۹/ ۱۱۸۰/ ۱۱۸۱/ ۱۱۸۲/ ۱۱۸۳/ ۱۱۸۴/ ۱۱۸۵/ ۱۱۸۶/ ۱۱۸۷/ ۱۱۸۸/ ۱۱۸۹/ ۱۱۹۰/ ۱۱۹۱/ ۱۱۹۲/ ۱۱۹۳/ ۱۱۹۴/ ۱۱۹۵/ ۱۱۹۶/ ۱۱۹۷/ ۱۱۹۸/ ۱۱۹۹/ ۱۲۰۰/ ۱۲۰۱/ ۱۲۰۲/ ۱۲۰۳/ ۱۲۰۴/ ۱۲۰۵/ ۱۲۰۶/ ۱۲۰۷/ ۱۲۰۸/ ۱۲۰۹/ ۱۲۱۰/ ۱۲۱۱/ ۱۲۱۲/ ۱۲۱۳/ ۱۲۱۴/ ۱۲۱۵/ ۱۲۱۶/ ۱۲۱۷/ ۱۲۱۸/ ۱۲۱۹/ ۱۲۲۰/ ۱۲۲۱/ ۱۲۲۲/ ۱۲۲۳/ ۱۲۲۴/ ۱۲۲۵/ ۱۲۲۶/ ۱۲۲۷/ ۱۲۲۸/ ۱۲۲۹/ ۱۲۳۰/ ۱۲۳۱/ ۱۲۳۲/ ۱۲۳۳/ ۱۲۳۴/ ۱۲۳۵/ ۱۲۳۶/ ۱۲۳۷/ ۱۲۳۸/ ۱۲۳۹/ ۱۲۴۰/ ۱۲۴۱/ ۱۲۴۲/ ۱۲۴۳/ ۱۲۴۴/ ۱۲۴۵/ ۱۲۴۶/ ۱۲۴۷/ ۱۲۴۸/ ۱۲۴۹/ ۱۲۵۰/ ۱۲۵۱/ ۱۲۵۲/ ۱۲۵۳/ ۱۲۵۴/ ۱۲۵۵/ ۱۲۵۶/ ۱۲۵۷/ ۱۲۵۸/ ۱۲۵۹/ ۱۲۶۰/ ۱۲۶۱/ ۱۲۶۲/ ۱۲۶۳/ ۱۲۶۴/ ۱۲۶۵/ ۱۲۶۶/ ۱۲۶۷/ ۱۲۶۸/ ۱۲۶۹/ ۱۲۷۰/ ۱۲۷۱/ ۱۲۷۲/ ۱۲۷۳/ ۱۲۷۴/ ۱۲۷۵/ ۱۲۷۶/ ۱۲۷۷/ ۱۲۷۸/ ۱۲۷۹/ ۱۲۸۰/ ۱۲۸۱/ ۱۲۸۲/ ۱۲۸۳/ ۱۲۸۴/ ۱۲۸۵/ ۱۲۸۶/ ۱۲۸۷/ ۱۲۸۸/ ۱۲۸۹/ ۱۲۹۰/ ۱۲۹۱/ ۱۲۹۲/ ۱۲۹۳/ ۱۲۹۴/ ۱۲۹۵/ ۱۲۹۶/ ۱۲۹۷/ ۱۲۹۸/ ۱۲۹۹/ ۱۳۰۰/ ۱۳۰۱/ ۱۳۰۲/ ۱۳۰۳/ ۱۳۰۴/ ۱۳۰۵/ ۱۳۰۶/ ۱۳۰۷/ ۱۳۰۸/ ۱۳۰۹/ ۱۳۱۰/ ۱۳۱۱/ ۱۳۱۲/ ۱۳۱۳/ ۱۳۱۴/ ۱۳۱۵/ ۱۳۱۶/ ۱۳۱۷/ ۱۳۱۸/ ۱۳۱۹/ ۱۳۲۰/ ۱۳۲۱/ ۱۳۲۲/ ۱۳۲۳/ ۱۳۲۴/ ۱۳۲۵/ ۱۳۲۶/ ۱۳۲۷/ ۱۳۲۸/ ۱۳۲۹/ ۱۳۳۰/ ۱۳۳۱/ ۱۳۳۲/ ۱۳۳۳/ ۱۳۳۴/ ۱۳۳۵/ ۱۳۳۶/ ۱۳۳۷/ ۱۳۳۸/ ۱۳۳۹/ ۱۳۴۰/ ۱۳۴۱/ ۱۳۴۲/ ۱۳۴۳